

SUPERPUTERILE SUNT ÎN PUTEREA TA!

Exersează-le
și vei fi ferit(ă)
de orice formă
de violență de gen!

Autor: Laura Grünberg
Adaptare: Fundația Terre des hommes

Terre des hommes

Sprijin copiilor.

Această broșură se adresează în general copiilor și tinerilor care s-au confruntat cu situații de violență de gen - au fost victime directe sau indirecte ale unor asemenea cazuri. Deoarece toate statisticile arată că fetele și femeile sunt în număr mult mai mare victime ale violențelor sexuale și de gen, această broșură le este adresată în mod particular lor.

Broșură realizată la inițiativa Fundației Terre des hommes în România, în cadrul proiectului BRIDGE, implementat sub conducerea Biroului Regional Terre des hommes pentru Europa, împreună cu parteneri din Belgia (Defense for Children International DCI-Belgia și FEDASIL), Grecia (ARSIS), Malta (Kopin). BRIDGE este finanțat prin Programul „Drepturi, Egalitate și Cetățenie” al Uniunii Europene (2014-2020). Conținutul acestui material reprezintă doar opiniile autorului și este responsabilitatea sa exclusivă. Comisia Europeană nu acceptă nicio responsabilitate pentru utilizarea informațiilor pe care le conține.

CUPRINS

Hai să vorbim despre gen, stereotipuri, violență **5**

Introducere **7**

Ce este și ce nu este violența de gen **9**

Cine poate fi victimă a violenței de gen **10**

Forme și urmări ale violenței de gen **11**

Spirala violenței de gen **15**

Sunt copil /adolescent. Cum fac? **17**

Legi și convenții internaționale **20**

Cine te poate ajuta? **22**

Contacte utile **23**

HAI SĂ VORBIM DESPRE (definiții)

Gen - este un cadru fundamental prin care definim rolurile și relațiile dintre femei și bărbați într-o anumite societate. Alături de clasă, rasă, etnie, educație, vârsta este o categorie socială importantă, prin care societatea definește **rolurile și relațiile dintre femei și bărbați în societate**. Se referă la acele înțelesuri și norme sociale și culturale asociate bărbaților/femeilor în anumite sisteme sociale particulare. Dacă sexul se referă la diferențele biologice dintre femei și bărbați, genul se referă la diferențele sociale și culturale construite și impuse pe baza acestor diferențe, care uneori se transformă în prejudecăți și discriminări de gen. Dacă sexul se atribuie la naștere unei persoane, genul se dobândește.

Stereotipuri de gen - idei preconcepuate potrivit cărora femeile și bărbații au caracteristici și roluri determinate (de cele mai multe ori diferite) și limitate în funcție de genul lor. Există stereotipuri cromatice („băieții poartă albastru, fetele roz”), ocupaționale („fetele nu fac meserii dure”), relaționale. **Stereotipurile pot duce la prejudecăți** (atitudini nefavorabile față de grupul respectiv) și uneori la discriminări (acțiuni cu efecte negative asupra celui grup).

Violența de gen reprezintă o încălcare gravă a drepturilor universale ale omului. Mai precis reprezintă o încălcare a dreptului **la viață, libertate și securitate personală**; dreptului la sănătate fizică și mentală; dreptului la mișcare, opinie, dreptului la educație și dezvoltare personală, dreptului la participare culturală, politică, publică etc.
(Vezi definiție pe larg în primul capitol)

ÎNAINTE DE TOATE...

Orice om, indiferent de țara unde s-a născut sau cea în care trăiește acum, indiferent de sexul, genul, vârsta, etnia, rasa, clasa socială, nivelul de trai, religia sau orientarea lui sexuală, are **dreptul la o viață liberă, trăită fără experiențe de violență** de orice fel- fără bătaii, injurii, hărțuiri, abuzuri sexuale de orice fel, amenințări, intimidări. Fiecare om are dreptul la o viață normală.

Pentru a preveni și combate violențele de gen există legi și tratate naționale și internaționale, instituții și organisme locale, regionale și globale care se ocupă direct de aceste aspecte precum și oameni, specialiști pe aceste probleme, care îi pot sprijini și ajuta pe cei care au nevoie.

Doar cei educați și informați au acces la asemenea resurse (legi, instituții, oameni) și astfel au șanse mult mai mari să nu ajungă în situații de violență sexuală și de gen, să nu devină victime ale unor asemenea violențe sau, în asemenea situații dramatice, să știe ce pot și trebuie să facă.

Copiii și tinerii care migrează sunt expuși violenței de gen și abuzului atât în țara de origine, în timpul călătoriei, cât și în țara de destinație. O majoritate covârșitoare a fetelor și băieților nu știu despre riscul violențelor de gen atunci când migrează, mai ales singuri. Nu știu unde și cum să obțină ajutor. Astfel, există lacune grave care pot fi completate de către profesioniștii și lucrătorii din prima linie.

Prin proiectul „BRIDGE - Construirea relațiilor prin dezvoltarea inovatoare a conștientizării violenței bazate pe gen în Europa”, Fundația Terre des hommes și partenerii săi ajută specialiștii și copiii să abordeze, să prevină și să soluționeze situațiile de violențe de gen care afectează minorii în migrație din țările Uniunii Europene.

CE ESTE ȘI CE NU ESTE VIOLENȚA DE GEN

Violența de gen reprezintă o încălcare gravă a drepturilor universale ale omului. Mai precis reprezintă o încălcare a dreptului la viață, libertate și securitate personală; dreptului la sănătate fizică și mentală; dreptului la mișcare, opinie, dreptului la educație și dezvoltare personală, dreptului la participare culturală, politică, publică etc.

Atât femeile cât și bărbații pot să fie victime ale violențelor de gen dar toate statisticile din lume arată că fetele și femeile sunt de cele mai multe ori victime. De aceea termenii de violență de gen și violența împotriva femeilor sunt deseori folosiți unul în locul celuilalt.

Violența de gen este o formă de **manifestare a relațiilor inegale de putere între bărbați și femei** care a dus la dominarea și discriminarea femeilor din partea bărbaților precum și la împiedicarea acestora de a progresa (Organizația Națiunilor Unite, 1996).

Violența de gen este o **problemă PUBLICĂ** și nu o problemă privată.

Violența de gen este un **fenomen MULT MAI RĂSPÂNDIT** decât s-ar crede. Este mult mai prezentă în viața de zi cu zi decât arată cifrele. Din motive de stigmă socială, frică, necunoaștere și neîncredere în instituțiile statului, foarte multe cazuri de violență de gen nu sunt făcute publice.

Violența de gen **NU este un fenomen normal**. Indiferent de normele culturale care diferă de la o țară la alta, indiferent de gradul de toleranță al unor societăți la diverse forme de violență, nu este **nimic firesc și normal în a bate, ucide, mutila, intimidă, viola, hărțui sau îngradi accesul la resurse și servicii sociale**.

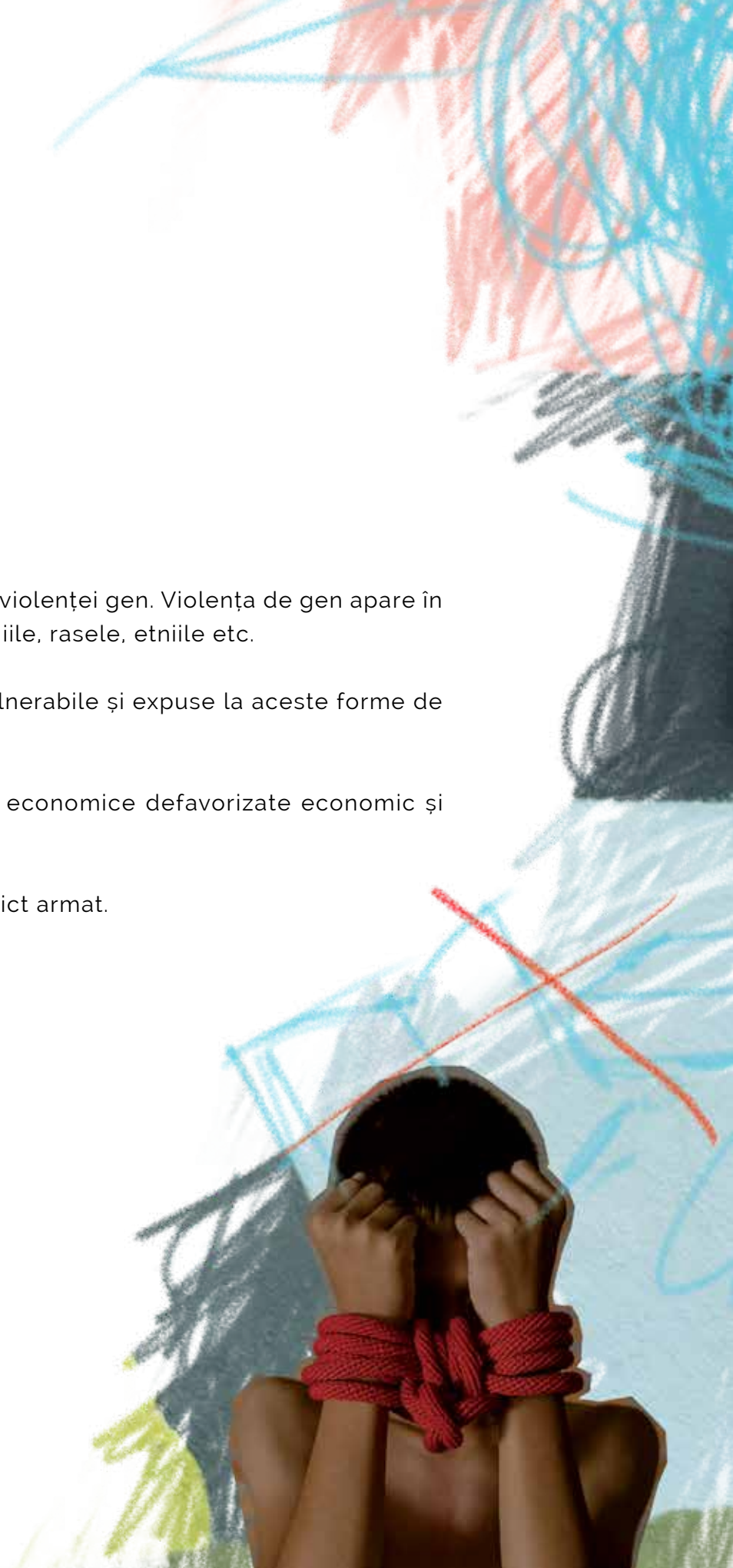
Victimele violențelor de gen **NU** sunt de vină pentru ceea ce li se întâmplă. Ele nu trebuie **sub nici o formă învinuite** (așa cum se întâmplă de multe ori) pentru faptul că au fost bătute, violate, hărțuite, mutilate.

CINE POATE FI VICTIMĂ A VIOLENȚEI DE GEN

Oricine poate să devină o victimă a violenței gen. Violența de gen apare în toate clasele sociale, culturile, religiile, rasele, etniile etc.

Totuși, anumite grupuri sunt mai vulnerabile și expuse la aceste forme de violență:

- fetele și femeile tinere.
- persoanele din medii sociale și economice defavorizate economic și social, indiferent de sex și gen.
- migranții/imigranții.
- populația aflată în zone de conflict armat.

FORME DE VIOLENȚĂ DE GÉN

Există multe forme de manifestare a violențelor de gen precum:

- **Violență sexuală:** viol, abuz sexual, incest, exploatare sexuală, hărțuire sexuală. Abuz sexual este orice activitate sexuală impusă asupra cuiva fără consimțământul acelei persoane.
- **Violență fizică:** atac fizic de orice fel, trafic de persoane/sclavie
- **Violență emoțională și psihologică:** abuz psihologic, sechestrare
- **Practici tradiționale dureroase/vătămătoare:** mutilare genitală, mariaj timpuriu, căsătorie forțată, interzicerea dreptului la educație
- **Violență socio-economică:** interzicerea accesului la servicii de sănătate, educație, carieră, marginalizare, excludere socială, negarea unor drepturi civile, politice, sociale
- **Violență cibernetică:** hărțuire online, urmărire online (nedorită), pornografie neconsensuală prin internet
- **Violență simbolică:** violența nu se manifestă neapărat fizic. Ea poate veni ca efect al unor norme, cutume și valori masculine.

URMĂRI ALE VIOLENȚEI DE GEN:

Violențele de gen lasă urme fizice, psihice și sociale grave asupra victimelor. Consecințele sunt, în primul rând, probleme:

De sănătate: boli, răni, infecții, abuz de droguri și alcool, avorturi, sarcini nedorite, boli cu transmitere sexuală, moarte.

Psihice și psihologice: depresie, anxietate, teamă, furie, rușine, ură/ură de sine, lipsă de stimă de sine, gânduri de sinucidere, sentiment de insecuritate.

Sociale și economice: marginalizare, excludere socială, sărăcie, lipsă de securitate.

SPIRALA VIOLENTEI DE GEN

Violența de gen produce inegalitate și discriminare de gen*, adică mai multă violență de gen.

Violența de gen este deci cauză, dar și rezultat al sexismului, rasismului, xenofobiei, intoleranței.

Dacă taci, dacă nu declari sau nu atragi atenția asupra unor situații de violență de gen în care ești direct sau indirect implicat(ă) înseamnă că încurajezi o **spirală a tăcerii**. Trebuie să vorbim despre ea, pentru că violența de gen trebuie să fie o temă publică de care se pot ocupa diverse autorități și instituții abilitate.

***Discriminare directă (de gen):** a trata o persoană mai puțin favorabil față de o altă persoană aflată într-o situație comparabilă cu aceasta, pe criteriu de sex/gen, în contradicție cu legislația în vigoare (de exemplu salarii diferite pentru femei și bărbați pentru aceeași muncă).

***Discriminare indirectă (de gen):** a aplica prevederi, criterii sau practici, în aparență neutre, care, prin efectele pe care le generează, afectează nefavorabil femeile (sau mai rar bărbații); formă de discriminare de gen care poate trece neobservată, este mai greu de documentat (de exemplu criteriile de admitere eliminatorii la Academia de Poliție de tip înălțime 1,80).

SUNT COPIL / ADOLESCENT. CUM SĂ IES DIN CERCUL VICIOS AL VIOLENTEI DE GEN?

Dacă ai fost sau te afli într-o situație de abuz fizic, psihic, emoțional, economic; dacă ai fost sau ești intimidat(ă), hărțuit(ă), amenințat(ă), atunci este nevoie să apelezi la **SUPER PUTERILE** pe care orice om le are, dar nu oricine știe să le cultive și să le folosească pentru siguranța fizică, psihică, economică a lui și a celor din jurul lui.

Superputerile înseamnă **să știi ce drepturi ai, să fii stăpân pe situație în fața greutăților**, să ai mai multă **încredere în tine** și în cei din jurul tău care te pot ajuta.

Superputerile îți vor aduce **liniște, siguranță, libertate, independență, controlul** asupra propriei vieți. Ele te vor feri de orice formă de violență.

Superputerile te vor ajuta să ieși din cercul vicios al violenței de gen pentru că îți vor da **CURAJ** să:

Conștientizezi că ți se încalcă niște drepturi fundamentale ale omului, să înțelegi că ești într-o situație de risc pentru sănătatea fizică și psihică și pentru siguranța ta.

Urmărești cine se ocupă de probleme de violență de gen-adică te informezi ce înseamnă violența de gen-unde și de ce apare, ce forme există, ce instituții se ocupă de prevenirea și combaterea violențelor de gen.

Respingi pe cei care te învinovătesc pe tine de situație. Nu te vei învinovăți dacă ești victimă a violenței de gen. Nu este vina ta, dar este problema ta și trebuie să te confrunți cu ea respingând cu demnitate orice fel de etichetare la adresa ta care nu te reprezintă, care te jignește.

Actionezi. Vei fi pro activ(ă). Vei reuși să anticipezi, să intuiești că te afli într-o posibilă situație de violență de gen. La nevoie, vei lua inițiativa și vei vorbi cu cineva din familie, cu un prieten, un vecin, un profesor, un psiholog sau un reprezentant al unor autorități locale. Vei cere sfaturi și ajutor și nu vei aștepta să devii victimă a violenței pentru că vei avea încredere că nu vei fi judecat(ă), dar sigur vei fi ajutat(ă).

Judeci o situație de violență de gen cu un spirit critic. Dacă li se întâmplă și altora din jurul tău acest lucru nu înseamnă că este bine și firesc. Dacă îți spun unii și alții că așa este normal pentru că ești fată sau băiat, sau pentru că ești de altă etnie sau naționalitate, asta nu înseamnă că ei au dreptate. Dacă încearcă unii să dea vina pe tine pentru ce ți s-a întâmplat nu îți vei asuma o vină care nu îți aparține. Nu victima, ci agresorul și sistemul, societatea în ansamblul ei sunt vinovate de faptul că asemenea violențe există, sunt încă tolerate și nu îndeajuns sancționate. Deseori victima unei forme de violență (de gen) este considerată în mod **greșit și nedrept** responsabilă în întregime sau parțial pentru trauma pe care a suferit-o.

SUPERPUTERILE SUNT ÎN PUTEREA TA!

Exersează-le și vei fi ferit(ă) de orice formă de violență de gen!

Recomandare bibliografică: pentru a înțelege toți termenii din domeniul egalității de gen/ violenței de gen consultă: <https://eige.europa.eu/thesaurus?lang=ro>

LEGILE ȘI CONVENȚIILE INTERNAȚIONALE, CARE CÂNDAMNA VIOLENȚA DE GEN

Conceptul de **egalitate de șanse între femei și bărbați** este definit în România în Legea nr. 202/2002 prin care România a transpus prevederile Convenției privind eliminarea tuturor formelor de discriminare față de femei (CEDAW-1982). În sensul legii, prin egalitate de șanse și de tratament între femei și bărbați se înțelege luarea în considerare a capacităților, nevoilor, aspirațiilor diferite ale persoanelor de sex masculin și, respectiv, feminin și tratamentul egal al acestora.

Egalitatea de șanse este un principiu fundamental al drepturilor omului care are la bază asigurarea participării depline a fiecărei persoane la viața economică, politică, socială, culturală fără deosebire de originea etnică, sex, rasă, religie, vârstă, dizabilități, orientare sexuală, nivel de educație. Atunci când ne referim la aspectele de sex/gen vorbim de **egalitate de șanse între femei și bărbați**.

Convenția de la Istanbul - Convenție intrată în vigoare în 2014 care oferă un cadru juridic cuprinzător care să prevină și să combată violența împotriva femeilor și violenței domestice, și să protejeze victimele. Convenția definește în mod explicit violența față de femei ca o încălcare a drepturilor omului și ca o formă de discriminare împotriva femeilor. De asemenea, documentul prevede prima definiție obligatorie din punct de vedere juridic a noțiunii de gen. România a semnat această convenție. Multe țări încă nu au semnat (Bulgaria, SUA, Ungaria).

Conform Convenției de la Istanbul, **violența de gen** (cu referire în special la violența împotriva fetelor și femeilor) se referă la încălcarea drepturilor omului și o formă de discriminare împotriva femeilor. Se referă la toate

acțiunile care produc (sau pot produce) vătămare sau suferință fizică, sexuală, psihologică sau economică cauzată femeilor, inclusiv amenințările cu asemenea acțiuni, coerciția sau deprivarea arbitrară de libertate, indiferent dacă survine în public sau în viața privată; violența care este direcționată împotriva unei femei pentru că ea este o femeie sau care afectează femeile în mod disproporționat; violența domestică- toate acțiunile de violență fizică, sexuală, psihologică sau economică, care survin în familie sau în unitatea domestică sau între foștii sau actualii soți sau parteneri, indiferent dacă agresorul împarte sau a împărțit același domiciliu cu victima.

Convenția Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului este cel mai important acord semnat de statele care au promis să apere drepturile copiilor. Acest document definește care persoane sunt copii (sub 18 ani), toate drepturile acestora și responsabilitățile statelor. Printre altele, orice copil din lume are dreptul la siguranță, sănătate și protecție împotriva abuzului sexual.

CEDAW - Convenția privind eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor a fost adoptată și lansată spre semnare de Adunarea Generală a Națiunilor Unite printr-o rezoluție din 1979. Aceasta a intrat în vigoare la 3 septembrie 1981 în toate statele membre ale ONU. Este considerată ca un echivalent al Convenției privind Drepturile Omului pentru femei. 187 de țări, printre care și România, au ratificat convenția. SUA și alte câteva țări nu au făcut acest lucru.

Altele (selecție din legislație)

- Declaratia Universală a Drepturilor Omului
- Convenția ONU privind eliminarea formelor de discriminare rasială
- Carta Socială Europeană
- Tratatul de la Roma
- Tratatul de la Amsterdam
- Carta Europeană a Drepturilor Fundamentale

CINE TE POATE AJUTA?

Violența DE NICIUN FEL nu este niciodată tolerabilă! Dacă aveți nevoie de sfaturi sau asistență, există mai multe opțiuni pentru minori (copiii sub 18 ani):

- În centrul de cazare pentru solicitanți de azil și refugiați poți avea încredere în **angajați**. Nu ezita să le vorbești, ei te pot ajuta.
- Dacă nu ești însoțit, ți s-a numit un **tutore**. Această persoană te va sfătui și te va susține.
- Dacă nu ești familiarizat cu româna sau engleza, ai dreptul la un **interpret**.
- **Poliția** te va proteja dacă te afli în pericol sau ești amenințat, indiferent de naționalitate. Poți suna la 112.

Dacă există altceva despre care ai vrea să vorbești, multe organizații te pot ajuta gratuit. Poți contacta **Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului** din județul tău, **Asociația Salvați Copiii România** (www.salvaticopiii.ro/ +40 760 939 691), **JRS Romania** (www.jrsromania.org/), **CNRR** (www.cnrr.ro/), **Fundația ICAR** (www.icarfoundation.ro/), **AIDROM** (www.aidrom.ro/) sau **Fundația Terre des hommes** (www.tdh.ro/ +40 371 300 390).

Dacă ai nevoie de sprijin juridic poți contacta Rețeaua Pro Bono pentru Drepturile Omului <http://probono.actedo.org/en/>, o casă de avocatură sau Avocatul Copilului (petitii@avp.ro).

Dacă mergi la școală, discută cu **dirigentele** sau cu **consilierul școlar**. Sunt persoane cu care îți poți discuta preocupările.

CONTACTE DE URGENȚĂ UTILÉ

Nu ești singur(ă). Nu vei fi judecat(ă). Ajută-te ca să poți să fii ajutat(ă)!

- Telefonul Copilului (non stop, apel anonim): 116 111
- Telefon de urgență pentru victimele violenței domestice (non stop): 0800500333
- Telefonul Copilului din cadrul Direcțiilor Generale de Asistență Socială și
- Protecție a Copilului (DGASPC) din fiecare sector al municipiului București și din fiecare județ.

Aceste desene au fost realizate la București de tineri și copii migranți în cadrul unei acțiuni a proiectului BRIDGE, implementat de Terre des hommes România și finanțat de Comisia Europeană prin Programul „Drepturi, egalitate și cetățenie” (2014-2020)

